

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob torekih, četrtekih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece 3.— 4.50 za pol leta 6.— 9.— za vse leto 12.— 18.— Nareditve je plačevati naprej za sročbo brez priložne naročilne se uprava ne ozira.
Posamično številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglas se računa po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravitelj ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame oije se proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„P. edinosti je moč“.

Črtice iz zbornice poslancev.

(Dalje.)

Za dan 2. junija sklicana seja je začela točno ob 12. uri in je trajala samo do 12^{1/4}, torej samo četrt ure. A vendar je bila jedna najznamenitejših od vseh, kolikor jih je imela zbornica poslancev. Nemci so bili seveda pripravljene, da bodo trčili čas kričanjem in vriščanjem. Prišlo je drugače. Čim je predsednik otvoril sejo, dal je besedo načelniku poljskega kola, njegovi prevzvišenosti, poslancu vitezu Javorskemu. Posl. vitez Javorski je spregovoril nastopno od besede do besede:

„Visoka zbornica! V imenu večine čast mi je podati sledečo izjavo:

Mi in z nami večina narodov v Avstriji došli smo do trdnega prepričanja, da je ob sedanjih odnošajih, ki so zavladali v tej zbornici, ne le nemogoče sleherno parlamentarno delovanje (Krik in oporekanje na levisi), ampak da je s temi odnošaji prišel v nevarnost tudi sam parlamentarizem. (Burni vsklik na levisi: Gotovo!)

Radi tega izjavljamo svoje mnenje, da bi bilo brezvspešno za sedaj formalno nadaljevanje sej. Izjavljamo, da na vsaki način stojimo trdno na temeljnih načelih, kakor smo jih označili v vsprejetem načrtu za adresu, in ki se glase: . . . „pripoznanje zgodovinsko političnih pravic in avtonomije kraljestev in dežel, pravično izvedenje ravnopravnosti vseh narodov monarhije (Vskliki na levisi: V Galiciji! Na desnici so vsklikali burno: Mir!), gojenje pravega verskega čuta in npravnosti ter plodonosno delo za gospodarsko in socialno povzdigo vseh „razredov prebivalstva“. Edino od izvedenja teh načel pričakujemo ozdravljenja odnošajev v monarhiji, in jedino le iz ozira na današnje stanje parlamentarno opuščamo za sedaj formalno razpravo o adresi, zasnovani po nas, katero so soglasno odobrile vse skupine večine in so odločile, da se je bodo držale odločno kakor svo-

PODLISTEK

Fromont mlajši & Risler starši. 144

ROMAN.

— Francoski pisatelj Alphonse Daudet, preložil Al. B. —

„Kar v glavi se mi vrti“, je rekel prijatelju. „Le dobro se me primi, dečko... pa ne boj se!“ In vrli Planus se je rezko vzklonil ter vlekel svojega prijatelja skozi ulice z otročje fanatičnim ponosom, s katerim kmetič južnih pokrajin nese vaškega svetnika.

Prišla sta do Palais Royal. Vrt je bil poln ljudi, ki so bili prišli zaradi godbe. V prahu in ropotanju stolov si je vsakdo skušal dobiti prostora, prijatelja pa sta naglo ustopila v gostilno, da bi ušla iz gneče. Sedla sta v jedno izmed velikih dvoran v prvem nadstropju, odkoder je videti zelena drevesa, šetalce in curek vodometov med cvetličnimi gredicami. Za Žigo je bila ta dvorana obsežek vsega velikolepja; povsod vse pozlačeno, zrcala, lestenece, celó stianjene papirnate tapete. Veselil se je menda tudi belega prta, kruha in jedilnega lista obeda za stalno plače.

„Tu je prijetno, kaj ne?“ je ponavljal v jednomer, in o vsaki novi skledi svoje pojedine za dva franka in petdeset centimov je pričel silno hvaliti in je na pol s silo prijatelju polnil krožnik.

„To moraš jesti, to je jako dobro.“

jega programa za sedaj in za bodočnost. (Na desnici živo in dolgotrajno ploskanje. — Na levisi mir in vrišč.)

Podpredsednik Abrahamovič je naprosil na to, da bodi mir in da se poslanci podajo na svoja mesta. Levičarji so prigovarjali temu in levičar Pergelt je prosil za besedo. Podpredsednik pa je dal besedo njegovi ekscelenci ministerskemu predsedniku.

Ministerski predsednik in upravitelj ministerstva za notranje stvari, grof Badeni, je spregovoril nastopno:

„V imenu vlade moram reči, če tudi še tako obžalujem to, da je očitno dejstvo, da je bila zbornica poslancev po dogodkih, ki so se vršili v teh prostorih nekaj časa sem, nasilno zavirana na vršenju poslov, pripadajočih jej ustavno. (Burno vsklikanje na levisi: po jezikovnih naredbah!)

S tem je tok javnih stvari naletel na zapreko, škodljivo za državne interese in nasprotno jasnim določilom ustave. (Na levisi so burno vsklikali vmes.)

Visoka zbornica pripoznava gotovo, da javnemu življenju preti velika nevarnost, ako bi se nadaljevalo in trpelo tako postopanje, katerim se izpodkopuje temelj parlamentarnim uredbam. (Krik na levisi.)

Da se temu stori konec, to zahteva državna potreba. Vlada, kateri je vedno pred očmi izvrševanje nje nalog v zbornici in izven nje (Na levisi so se smejali burno. — Na desnici so klicali: Mirno!), je uverjena, da pri tem postopa v soglasju s pretežno večino visoke zbornice. Ona se svoje strani se zaveda odgovornosti ter se smatra dolžno, da prepreči oškodovanje državnega interesa. oškodovanje, ki bi moralo nastati iz zaviranja parlamentarne delavnosti.

Vsled Najvišjega naloga proglašam zaključeno XII. sesijo državnega zbora. (Živahno odobravanje in ploskanje na desnici. Na levisi so odo-

Dasi se je Risler trudil počastiti obed, je bil vendar videti razmišljen ter je neprestano gledal skozi okno. „Ali se še spominjaš, Žiga?“ je vprašal čez nekaj časa.

Stari blagajnik, kateremu so misli vedno uhažale daleč v minolost, do Rislerjevega ustopa v tvornico, pa je odgovoril: „Seveda se spominjam!... Prvikrat sva v Palais-Royalu jedla skupaj februarja 46. leta, tistega leta, ko smo v tvornici uvedli nove valjarje.“

Risler je zmajal z glavo.

„Ne, ne, jaz govorim o nekem dnevu pred tremi leti; tedaj smo obedovali tam-le.“

Pri tem mu je pokazal velika okna Vefourjeve dvorane, katero je razsvetljevalo zahajajoče solnce, kakor lestenci ženitnine.

„Da, da, res je!“ je mrmral Žiga nekako v zadregi. Nesrečna misel, prijatelja dovesti na kraj, ki je moral vzbuditi v njem toli mučnih spominov! Risler pa ni hotel kaliti prijateljeve dobre volje, zato je zdajci dvignil čašo.

„Na tvoje zdravje, stari tovariš!“

Skušal je presukati razgovor na kaj drugega, a takoj na to ga je zopet napeljal na prejšnji predmet. Tiho, kakor bi se sramoval svojih besed, je vprašal starega Planusa: „Ali si jo videl kje?“

„Tvojo ženo?... Ne, nikdar!“

„Ali tudi pisala ni?“

bravali ironično ter hrumeli močno. Splošno in dolgotrajno gibanje.)

Podpredsednik Abrahamovič je rekel na to, da ob tolikem vrišču mu ne preostaja drugega, nego da zaključi sejo. Želel je vse dobro vsem poslancem in členom vlade ter je pozval zbornico, da je vskliknila trikratni „živio“ Njegovemu Veličanstvu!

Pri tem je nastal mir in poslanci so vsklikali v raznih jezikih, naj živi Njegovo Veličanstvo cesar in kralj Fran Josip I.! Potem so se še razgovarjali v večih ali manjih skupinah ali pa so pospravljali svoje spise. (Pride še.)

Istrskemu kmetovalcu v prevdarek.

Na Pomjansčini, dne 14. julija 1897.

(Zvršetek.)

Dolžnik, ne sluteči nič hudega, bode globoko v dolgovi in popolnoma v rokah svojega „dobrega prijatelja“. A ta „prijatelj“, kateremu je ubogi dolžnik slepo služil toliko let, stopi v gotovem času pred dolžnika, ne več kakor prijatelj, ampak kakor sovrag! Plačaj! ako ne, hodi ven iz hiše! In ubogemu dolžniku zapoje boben iz „Banke“, hkratu ne bode imel več svojega doma. Če bode hotel ostati še na dalje na nekaj svojem posestvu, udati se bode moral „gospodu“, bivšemu „prijatelju“ in služiti mu kakor kolón! „Gospod“ mu pusti to, ker sam pač ne bode obdeloval polja. Tako zopet eden, drugi in mnogi, cenjeni čitatelji. Na ta način bode kmalu povsodi le kolon, vsaj po zapadni Istri.

Sicer pa je ta zistem itak že nekako uveden na Koperščini, Piranščini in drugod blizu mest; le s tem razločkom, da dolžniki dolgujejo gospodom, a kmalu bodo dolgovali novi posojilnici, katera pa jih zopet izroči v roke istim gospodom. Ti nepravilni koloni postanejo nevedé, nehoté pravi koloni, sužnji in hlapci gospode italijanske. Morda sem pesimist tudi jaz, a bojim se, da nisem.

„Ne, nikoli več.“

„Nekaj pa moraš vendar vedeti o njej? Kaj je počela tega pol leta?... Ali je pri starijih?“

„Ne.“

Risler je obledel.

Upal je, da se Sidonija vrne k materi in da bode delala, kakor je delal on, da bi se pokoril in pozabil. Večkrat je dejal sam pri sebi, da bode njega bodoče življenje, kadar bode smel zopet misliti sam na-se, zavisno od poročil, ki jih dobi o njej, in videl se je v daljnem času, kojega podoba je bila nedoločna kakor sanje, z njo in njenimi stariši ubeglega v kako neznano deželo, kjer ga ničesar ne bode moglo spominjati prejšnje sramote. Sklep še ni bil trden, a kakor tiha nada mu je ležal v dnu srca, kakor hrepenenje, ki podžiga slehernega človeka, da kopni po sreči.

„Ali je v Parizu?“ je vprašal zopet po kratkem premišljevanju.

„Ne; pred četril leta je šla proč — nihče ne ve, kam.“

Planus ni pristavil, da je odšla s svojim Cabazonijem, čegar ime je sprejela, in da sta nastopala v pokrajinskih mestih; da je bila njena mati globoko užaljena, da je ni hotela videti več in le po Delobellu kaj izvedela o njej. Žiga je mislil, da mora zamolčati vse to, in umolknil je, izpovedši, da je ostavila Pariz. (Pride še.)

O, dobri kmetovalec! Čuvaj se pred takimi prijatelji! Glej, komu zaupaš; pazi, kdo se ti dobrika, kedo ti posojuje. Sedaj doboš res posojila, kolikor hočeš po 4%, a ravno to bode tvoja nesreča, tvoja poguba. Ti bodeš morda še gospodar na svojem posestvu, da-si zadolžen, a tvoji otroci? Svojim sinovom bodeš meral razdeliti svoje posestvo, a za to bode zopet treba posojila. Toda dobro vedi, gospodje ti bodo posojevali le toliko časa, dokler bodo videli, da so gotovi za denar. Ko pa prepustiš zadolženo posestvo svojim sinovom, zgodi se ti kaj lahko, da ti poreče tvoj prijatelj: „Počakaj, da se zmeniva za nujni dolg!“ In takrat spoznaš, da si se prodal; a ne le sebe, ampak tudi — svoje! A zapomni si dobro: v onem in istem trenutku postaneš suženj, rob lahonskemu prijatelju! Sužnji, robi se prodajajo in kupujejo za denar. Tudi tebe kupijo v onem trenutku, ko se zadolžiš pri njih. Toda ti spoznaš, da si suženj, še le tedaj, ko ti vzamejo posestvo in je prodal. Morda tebe še ne zadene ta usoda, a tvoji otroci? Če bodeš ti tudi še svoboden navidezno, pa tvoji otroci, ako bodo hoteli jesti vsakdanji kruh, postanejo koloni, kar v resnici ni nič bolje, nego biti suženj. Sužnjem je res hudo, a ni jim treba skrbeti za vsakdanji kruh. Ubogi kolon pa mora služiti svojemu gospodu, a vrhu tega skrbeti za-se in za svoje, da jim dobo vsakdanjega kruha. „Gospod“ ti ne bode dajal več, ker te ne bode več potreboval. Ako mu ne bodeš delal prav, te požene po svetu; za tako ceno, kakor tebe, dobo jih mnogo!

Ali naj torej iščemo pomoči pri italijanskih nasprotnikih, pri „Banci agricola“? Ali ne bode bolje, da se oklenemo in v potrebi zatečemo do svojih denarnih zavodov, posojilnic? Res je, da po 4% sedaj pač ni mogoče dajati posojila, a če ima posojilnica dosti udov, imela bode temveč denarja, in lahko bode tudi po možnosti nizala svoje obresti. Sicer pa, ali so obresti pri naših posojilnicah res visoke? Če tudi plačamo nekaj več obresti, pa se vsaj nismo prodali. Naše posojilnice, kar jih je, pač nimajo in ne morejo imeti namena, da bi uničevale kmetijstvo; nasprotno: njim je glavni namen, da povzdigajo kmetijstvo.

Kdor dobi torej ponudbo — in teh ne bode manjkalo, posebno pred vsakimi volitvami — od italijanskih predrznih gospodov za kako posojilo iz imenovane posojilnice „Banca agricola“, naj pazi dobro, da se ne vjame! Svarimo vas, opominjamo vas, dokler ste še svobodni, kajti „Banca agricola“ bode imela edini namen, terorizovati svoje dolžnike o volitvah in uvesti polagoma po Primorski — kolone!! Komur ni znano, kako prijetno življenje imajo koloni, naj se potruži v Furlanijo! Še bolj pa, tja preko meje v blaženo Italijo naj pogleda! Tamkaj cvete najbolje te vrste suženjstvo, in zato je sosedno nam kraljestvo italijansko toli „bogato“ — lakote in revežev, a tudi sleparjev, ki se pa rekrutirajo iz vrste najviših gospodov.

Omeniti nam je še, da takoimenovane kmetijske zadruge (ako se uvedejo takešnje, kakor so bile predložene) mnogo pripomorejo italijanski gospodi v Istri k njihovim peklenskim namenom. Mi upamo, da naši poslanci store svojo dolžnost takrat, ko pride predlog v razpravo. Zahtevajo naj, da se na Primorskem, v Istri, ločijo zadruge po narodnosti, kajti drugače bode kmetijstvu v veliko škodo, ne pa v korist. Italijani bodo znali namreč — po znanem geslu: osartutto — tudi kmetijske zadruge porabiti v svoje svrhe; to je več ko gotovo. Potegnite pa, o gospoda poslanci, o tej priliki italijanski hinavski gospodi z obraza doli krinko peklenske zlobnosti! Sicer pa nam pravi čisto naravni in tudi muzikalčni — ako hočete — zakon, da je smeti struno natezati le do gotove mere, kajti preveč napeta, v preveliki višini že disharmonira in — počí. Tako bi znalo biti tudi z nameram: italijanskih nasprotnikov. Seveda, naši sovražniki divjajo na severu in jugu, a smešijo se tudi, kajti kar počenjajo oni, je sramotno za stoletje napredka. Ali ni sramotno to, ako kulturno ljudstvo, kakoršnjim smatra samega sebe italijanski narodič na Primorskem, uvaja — suženjstvo, med tem, ko si prizadeva ves svet, da bi se odpravilo suženjstvo med črnci v Afriki!! Italijani so hoteli menda podjarmiti tudi Abesince in jih prodajali za sužnje, a so se varali; naši italijanski gospodje pa hoté posnemati svoje bratce tam doli. Pazijo naj pa naši Italijani, da se tudi oni

ne prevarijo z nami! Tudi slovanska kri je gorka. Ali ne vedo gospoda, kako nevarna igra je ta?! Ali ne vedo, kako rado zavre med razdraženim ljudstvom? Slušajte raje svarilne glasove! To bode pametneje, nego da pozneje zmerjate z barbari! Barbari! A bolje barbari, nego sužnji, zapomnite si! Mi se zanašamo na moč pravice, da ne pride do skrajnega. Italijanski srboriti gospodi bodej torej rečeno še enkrat, da sejejo veter, a naj se ne čudijo potem, ako bode želi vihar! In sicer socialne demokracije, ki se silno širi po italijanskih gnezidih. Tudi v vašem izvoljenem gojezdu Kopru imate že dosti socialistov uprav med tistimi rokodelci, katere ste vzgojevali vi sami, jih sčevali zoper naše ljudi in plačevali, da so razgrajali za vas. In tudi to vam moram povedati, da socialistični listi dohajajo iz Kopra tudi že v okolico. To v premislek gospodi in njihovim somišljenikom. Mi smo pasivni pri tem, ker vemo zakaj. Vi se bojite socialistov. Toda vzgojili ste si jih sami, imejte jih torej! Kakoršna setev, taka žetev!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 16. julija 1897.

Časopisje o demonstracijah v Hebu. „Hrvatska Domovina“ piše: Nemško časopisje, kolikor ga je v rokah židovstva in prijateljev Prusije, napenja se, da dokaže demonstracijam v Hebu pomen svetovnega dogodka. Na isto struno udarja tudi madjarsko časopisje. Ostalo novinstvo pa naglašuje veleizdajsko smer demonstracij v Hebu.

„Narodni Listy“ pišejo mej drugim: Od danes zna Avstrija, česa jej je čuvati v Česki, kdo jej je v Čelih prijatelj, a kdo sovražnik. To je nauk, katerega si je morala izcрпи Avstrija iz Hebskih dogodkov in mi smo prepričani, da si je tudi dobro zapomnila ta nauk. (No, mi nismo tako absolutno prepričani o tem. Opomba ured. „Ed.“)

„Politik“ zaključuje svoj članek s temi besedami: „Kakor stoje stvari danes, se ne da tajiti, da je skrajno nujna krepka vlada, katera zna, kodi jej je hoditi. Hidra, ki je dvignila v Hebu svojo glavo, se mora streti. Vlada je dolžna pobrati rokavico, katero so jej vrgli Nemci, zasmejujoči njo in avstrijske Slované.“

„Budapesti Hirlap“ pa pravi, da se je kriza v Avstriji poostrihla tako, da Baden ne vzdrži opozicije Nemcev.“

Mi pa pravimo konečno: najznačilneje za vse dogodke poslednjih dni v Avstriji je pak to, da so ravno in v prvi vrsti židovski listi na strani slovanskih sovražnikov.

To dejstvo nam pravi, za katerim grmom tiči največji zajec razpora mej avstrijskimi narodi in kdo se najbolj veseli tega razpora. To židovsko časopisje je glasni dokaz, da židovstvo stoji in hoče stati vedno in povsod na potu pravici za Slované. Na tem trpimo mi Slovani avstrijski in jasno nam je, da za nas ne pride prej ura pravice, dokler ne odbije ura židovskega spletkarjenja. Menimo, da smo pogodili pravo.

Še vedno Panama. Cornelius Herz, znani, najbolj prizadeti Žid v tej sleparski aféri, ki je toli škodovala francoski državi in narodu toliko materijalno kolikor moralno, ta Herz je pisal predsedniku panamske komisije, Valée-tu, pismo, v katerem se obvezuje izročiti vse akte in vso korespondenco v tej zadevi, ako, — no, ako ima komisija kajna poštene namere. To je že velikansko, da govori tak človek o poštenih namerah! On naj bi bil imel poštene namere, on in nikoli bi ne bilo prišlo s to zadevo do tacihi posledic. Židovska predrznost presega že res vse meje.

Tatiščev o evropskem koncertu. V poslednjem zvezku „Ruskega Vjestnika“ piše sloveči publicist Tatiščev nasledno: „Videli smo, da je evropski koncert malo zamogel zadovoljiti težnje Rusije na Vztoku v tem, da ona sčiti politički prepored krščanskih držav in narodov na Balkanskem poluostrovu. Vlasti so se brigale le bolj za to, da se ohrani obstanek otomanskega cesarstva in njega nedvisnost, ker so menile, da v tem prizadevanji je podlaga evropskemu miru, oziroma miru vsega sveta.“

Mogoče, da je bilo to sporazumljenje mej velevladstvi jedino sredstvo istim za obranjenje miru. Iste same stoje na stališču, na katerem se jim zdi nevarno za mir vse, kar bi se ne spajalo z integriteto Turčije.

Nočemo se ozirati v prošlost nazaj; najnovejši dogodki nam pričajo dovolj, da evropski koncert ni bil, ali ni hotel biti zmožen, da pomiri duhove na Kreti in da prepreči nezmislno vojno mej Grško in Turčijo.

Evropski koncert ni učinil v tem oziru prav ničesar in čuditi bi se morali, ako se mu posreči prignati do zaključenja miru.

Rešitev iztočnega vprašanja pa nikakor ne tiči v obstanku otomanskega cesarstva, marveč v njega razrušenju v Evropi, ker le tem načinom je mogoč obstanek krščanstva na Balkanu. Toda način postopanja evropskega koncerta je baš tak, da pride med vlasti samimi do nevarnega boja, ako se stvarno dotaknejo rešitve vztočnega vprašanja.

Ali, kake dobičke ima Rusija od tega, ako spaja svojo s politikoostalih velevladstvi ali s kako posamično od njih? V tem nikakor ni zapopaden smoter blagopokojnega cara Aleksandra III., ki je dobro izpoznal koristi in nevarnosti Rusije in postavil modri načrt vedenja ruske politike v bodočih evropskih homatijah“.

Različne vesti.

Občni zbor pol. društva „Edinost“ bode jutri, v nedeljo, v dvorani „Tržaškega Sokola“. Kakor čujemo, je pričakovati jako živahnih razprav. Zborovanje se prične ob 9. uri. Nadejamo se, da bode poleg mesta tržaškega in okolice primerno zastopana tudi naša Istra.

Srečno pot in lepo vreme! Pred par dnevi je prišel „Mattino“ vest, da naš šolski nadzornik Leschanofsky odide na Tirolsko. Menenje slovenskih profesorjev in dijakov ter tudi svoje menenje o delovanju tega moža oziroma na nas Slovence označimo menda točno in najprimerneje le s tem, da mu voščimo iz vsega srca: srečno pot in lepo vreme! Pripomniti pa moramo, da je dotično vest prinesel jedini „Mattino“, zbok česar smo še nekako v dvomu, da-li je resnična ali ne.

Ponižne vpraševanje do velespoštovanega gospoda Frausa. Zastopnik državnega pravdnštva na razpravi proti Barkovljanom, velespoštovani g. državnega pravdnika namestnik Fraus, je rekel o tej priliki, da v vsej dolgoletni praksi svoji ni doživel toli divjaških činov, kakoršni so bili oni, radi katerih se je vršila razprava. S tem je bilo rečeno mnogo; bila je to kolikor le možno ostrabodsba barkovljanskih obtožencev.

Sedaj po dogodkih v Hebu nam je zopet stopila pred oči vsa razprava proti Barkovljanom, sosebno pa ostrbi govor gosp. drž. pravdnika namestnika Frausa. Radi, prav radi bi vedeli, da-li je ta gospod še tega menenja, da take zdvijanosti, kakoršne so se dogodile v Barkovljah, niso mogoče drugod?! Iz oficijelnih poročil je razvidno, da se je v Hebu zbralo nad 10.000 ljudi, da je vsa ta množica kamenala redarje, orožnike in vojake; da je blijuvala v obraz organom javnega reda; da je torej gazila v blato vladno in državno avtoriteto; da je prepevala veleizdajalske pesmi; da ni razobesila ni jedne avstrijske zastave med tisoči „frankfurterio“; da je prirejala nepristojnih demonstracij pred spomenikom blagopokojnega vladarja avstrijskega; da je — tako rečemo lahko — napovedala vojno lastni državi. Vse to se je godilo v Hebu minole nedelje, dne 11. julija 1897. Mi bi sodili, da ti dogodki zaslužijo vse drugačne obsodbe, nego pa barkovljanski čini, sosebno: ako pomislimo, da so v Barkovljah razgrajali sami priprosti ljudje, dočim je v Hebu stal na čelu cvet prebivalstva: državni in deželni poslanci; da so se v Barkovljah razgrel priprosti delavci in kmečki sinovi, dočim so v Hebu blijuvali ljudem v obraz sami sinovi „der voranleuchtenden deutschen Kultur“; da je izgred v Barkovljah vsaj deloma provzročila netaktnost mestnih organov — kar je pripoznano tudi od strani oblasti s tem, da se je istim organom odvzela policijska služba po okolici —, dočim gori v Hebu ni možno govoriti o hipni razburjenosti, ker je bilo vse natajčnon proračunjeno že popred, ker so nemška glasila pozivala ljudstvo, naj se nikar ne briga za vladne naredbe in prepovedi; ker so nemški listi namigavali vse dni popred na stvari, ki imajo priti. Iz kratka: v Barkovljah ni slutil nihče niti istega popoludne, kaj se bode vršilo zvečer, v Hebu pa so se prirejali izgredi ter protiaustrijske in protidinastične demonstracije z vednostjo in v sporazumljenju z

voditelji ter po natančno določenem in dobro pre-mišljenem načrtu.

Sedaj pa skromno vprašanje do velespošto- vanega gospoda Frausa: ali ste še vedno toli strogega menenja o dogodkih v Barkovijah; sosebno akobi blagovo- lili primerjati te dogodke z dogodki v Hebu od minole nedelje?!

Pa še nekaj je vredno, da zabeležimo. V Hebu je demonstrovalo na označeni način nad 10.000 ljudi. Nemci kriče, da so redarji in oro- žniki nastopali uprav nečloveški strogo proti tej množici. Sedaj pa res ne vemo, kako bi si tolma- čili dejstvo, da v toliki množici in ob toliki baje nečloveški strogosti ni bilo aretovanih nego 17 reci: sedemnajst oseb, in še od teh jih je že zo- pet na svobodi 13 ali 14. To smo hoteli zabeležiti brez kakoršnegasibodi komentarja.

Tikom pred slovesom. V četrtek pozno v noč smo dobili iz Logatca nastopno brzojavko: „Na tukajšnjem sodišču je bil danes obsojen znani viši poštni komisar Peter Corrà na pet dni zapora, oziroma 25 goldinarjev globe radi žal- njenja na časti, storjenega s tem, da je neopravi- čeno obdolžil ekspeditorja Mastna“.

Ako morda v zadnji hip ne dosežejo drugače razni protektorji širom vse Slovenije znanega vi- šega poštnega komisarja, odhajati bode te dni g. Petru Corrà iz naših dežel. Gosp. Corrà se je poslavljajal te dni — ali se morda še — tam po Kranjskem. No, tikom pred odhodom ga je pou- čilo okrajno sodišče v Logatcu, da o svojem bližnjem ni da bi človek govoril kar bi hotel — tudi če se slučajno imenuje Peter Corrà, tudi če ima prav toliko velmožnih protektorjev, kolikor jih ima slučajno gosp. Peter Corrà!

Potres v Ljubljani. Po „Slov. Narodu“ po- smelnjemo: Ta nesrečna Ljubljana! Ni se še dvig- nila zadeta po prvem elementarnem udarcu pred dvema letoma, že je zadela nesrečno slovensko metropolo druga nezgoda po potresu! O tem po- tresu se poroča, da ni bil prav nič manj močan, nego prvi, le, da je trajal manj časa. Moč tega najnovejšega sunka pa je naredila tudi ogromno škode in povzročila velikega strahu med prebivalci, od katerih so nekateri takoj odpotovali. Potres je poškodoval več javnih poslopij; od jedne hiše št. 8 v kolodvorskih ulicah se je celo podri nakonečni zid, da se vidi v stanovanje. Sedaj bode treba podreti mnogo več hiš in mnoge, ki so bile že po- pravljene, bode popraviti z nova. Stroški so na- rasli vsicu tega, ker znaša nova škoda več sto tisoč goldinarjev in gospodarji se morajo zadolžiti z nova. Na ta način ne pridejo ljudje iz dolgov in ne ve se, kaj jih še čaka, ker jim absolutno ne bo mogoče vrniti dobljenih posojil ob določe- nem terminu. Skoro dve tretjini mesta je poško- dovanega z nova.

Ta nova nesreča slovenske stolice mora na- polniti vsakega človeka z najglobljim sočutjem; vendar znamo, da se nahaja zemskih prikaznij v Trstu, katerim se bode srce najbrže smijalo od radosti radi nove elementarne nesreče, ki je za- dela slovensko Ljubljano.

„Neues Wr. Tagblatt“ ima od nekega od- ličnega strokovnjaka opombo, v kateri pravi, da kaže smér predvečerašnjega potresa, da je priča- kovati izbruha Vozuvovega. Po geoloških izkušnjah soditi, se utegne erupcija primeriti vsak hip. Kakor znano, bljuje že več časa nenavadno in je nedavno temu iz žela izbruhnen kamen udaril nekó Nemko tako močno po bokih, da so jo morali nesti domov, ker je stopila preblizu izbruhovemu — žrela.

Iz Ljubljane so nam pisali včeraj: Danes ob 6. uri 53 m. zjutraj, imeli smo zopet sreduje močan potres, ki je trajal nad 3 sekunde in se je pričel podzemskim bobnenjem. Škode je napravil dokaj, zlasti na dimnikih, katerih je mnogo vrgel s hiš in streh, da so mnogi prebili slednje. Na hišah je povzročil mnogo novih razpok; na trnovski cerkvi je prelomilo in vrglo nov kamniti križ znad pročelja in so se pokazale nove razpoke na cerkvi; po hišah so se po nekod ustavile stenske ure, po- dobe popadale s sten in z omar razne stvari. Bil je to sunek druge vrste, prišel je, kakor se je čutilo, od severovzhoda. Ljudje so dokaj preplašeni.

Obče del. izobr. in podp. in prava varstveno društvo v Trstu ima svoj sedež od 15. t. m. v ulici S. Maurizio štev. 11. II. nad. Uradne ure so

od 9—10. zvečer in ob nedeljah od 10—1. popo- ludne. To naznanja vodstvo svojim členom in osta- lim delavcem, ki žele pristopiti k društvu. Vodstvo.

Občni zbor „Tržaškega Sokola“ bode danes zvečer ob 9. uri v društveni telovadnici. Ker se nam bode seliti že prihodnji teden, prosimo najno brate - člene, da se nas zvečer snide po pravilih predpisano število, ker bi bilo jako sitno, ako bi morali zopet sklicevati občni zbor.

Zahvala. Podpisana izrekata tem potom naj- topleje zahvalo vsem, ki so kakeršnim koli na- činom pripomogli, da sti veselici dne 4. in 11. julija v družbinem šolskem vrtu pri sv. Jakobu v korist družbe sv. Cirila in Metoda in pevcev „Bratov- ščine sv. Cirila in Metoda“, tako krasno vspeli v gmotnem, kakor duševnem oziru. Posebe naj bodo zahvaljeni: p. n. litijske Slovenke za poslane slad- čice; blag. gosp. Jakob Mankoč za posojeni les; slavni tržaški „Sokol“ za posojene klopi, stole i. dr. pripravo; sl. „Delavsko podporno društvo“ za posojene zastave, svetilke i. dr.; gg. Luka Sara- žin, Miha Hrvatín, Fran Primožič, Anton Andrej- čič in Ciglar, ki so se trudili pri blagajni. Istotako zahvaljujeva vse udeležence, posebe darovatelje in to tem pristrčneje, ker sva uverjena:

„Da to srce Vi vsi imate:

Srce za dom, za rodne brate!“

Fran Rakuša.

Matko Mandič.

Poziv. Ko je zaslula vest, da dična „Zaveza slov. učiteljskih društev“ hoče letos zborovati v našem starodavnem Celju, polastilo se je naših src veliko veselje. Takoj se je konstituiral pod- pisani krajni odbor, da priredi za dostojen vsprejem predragih nam gostov.

Povsod, kamor ste že pohiteli do sedaj, Vi vzgojitelji, Ve vzgojiteljice naše slovensko mladine, ponosa našega in naše nade, vsprejeti ste bili z odprtimi rokami. Mi Vam sicer radi neugodnih razmer na bojevitih naših tleh ne moremo nuditi tako krasnega vsprej. ma, kakor so to storili drugi srečnejši kraji, ali naša srca Vam bodo odprta in in v prostorih našega „Narodnega doma“ bode te- daj Vi neomejeni gospodarji in mi bodedmo Vaši gostje. Jedna nas le navdaja želja, ta, da bi Vas zrlí v najmnogobrojnejšem številu, da bi to naše naj- srčneje vabilo našlo najštevilnejši odziv iz vseh slovenskih pokrajin.

Slovensko učiteljstvo! V drugo prihajaš v naše Celje, da vršiš resno delo na polji narodne vzgoje. Radujemo se Tvojega poseta, le daj nam priliko, da Ti pokažemo, kolike so naše simpatije do Tebe. V čem večiem številu dojdeš, tem večje bo naše veselje, tem večji naš ponos.

Da se torej veseli vidimo in spoznamo 4. in 6. avgusta v Celju! Krajni odbor za IX. glavno zborovanje v Celju: Častni predsednik: Dr. J. Serbec. I. predsednik: Ivan Stukelj, I. tajnik: Fran Brinar, II. predsednik: Josip Schmorancer, II. tajnik: Fran Krajnc. Vse p. n. udeležnice in udeležnike IX. Zavezne skupščine, ki žele stano- vanja, prosí podpisani najuljudneje, da se zglase pri njem najkasneje do 31. t. m. Takisto naj se pri njem zglasé vsi, ki se udeležé banketa. Banket bode v veliki dvorani „Narodnega doma“ in bode kuvert brez pijače stal 1 gld. Ta svota naj se blagovoli priložiti: oglasu.

Josip Schmorancer, učitelj v Celju.

„Podporno društvo za slovenske visokošolce“ v Gradcu. Odbor tega društva se je v prvem občnem zboru tako-le sestavil: Predsednik: dr. Gregorij Krek, vseučiliščni prof.; podpredsednik: dr. Benjamin Ipavíc, zdravnik in primarij; tajnik: dr. Karel Štrekel, vseučiliščni prof.; blagajnik: Fran Železinger, prof. na II. državni gimnaziji; tajnikov namestnik: Fran Hauptman, prof. na učiteljski; blagajnikov namestnik: Avguštin Skočir, župnik na deželni bolnici; odbornika namestnika: Fran Hrašovec, okrajni sodnik v. p., in Štefan Rojnik, c. kr. nam. oficijal; pregledovalca računov: dr. Ivan Klasinc, odvetnik, in Anton Furkuš, prof. na dež. vel. realki. Odbor se je volil za tri leta.

— Podpornemu društvu za slovenske visokošolce v Gradcu so darovali: po g. prof. dr. Kreku: sl. Kmetška posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani 40 gld.; sl. Kmetška posojilnica na Vrhniki 20 gld.; sl. Posojilnica v Gornji Radgoni 15 gld.; sl. posojilnica v Marenbergu. 10 gld.; g. dr. Gr. Krek, c. kr. vseuč. profesor 10 gld. (1. obrok ustanovnine); g. A. Kupljen, c. kr. notar v Črnomlju, 6 gld.; g. dr. Benj. Ipavíc, zdravnik v Gradcu 5

gld.; g. J. Pauer, trgovec v Braslovčah, 5 gld. f. g. Avguštin Skočir, župnik na deželni bolnici v Gradcu 5 gld.; g. dr. K. Štrekelj, c. kr. vseuč. profesor v Gradcu, 5 gld.; g. A. Furkuš, prof. na dež. vel. realki v Gradcu 5 gld.; g. A. Rumpler, prelat in kanik v Gradcu 4 gld.; g. W. Wanous, trgovec v Radgoni 3 gld.; g. Fr. Hauptman, profes- or na učiteljski v Gradcu, 2 gld.; g. Fran Hrašovec, c. kr. okr. sodnik v p. v Gradcu 2 gld.; g. Božidar Štiffar, gimn. prof. v Kalugi, 1 gld. — Nadalje sta še darovala: g. A. Kaspret, c. kr. prof. na I. drž. gimnaziji v Gradcu, 5 gld.; g. Fr. Železinger, c. kr. prof. na II. drž. gimnaziji v Gradcu 5 gld. — Vsem skupaj in vsakemu posebej izreka odbor pristrčno hvalo za prejete prispevke in prosí, naj blagovoli slavno slovensko občinstvo podpirati novo podporno društvo za uboge a mar- ljive slovenske dijake na vseučilišči in tehnikí v Gradcu. Kdor ima veliko, naj daruje več, kdor ima malo naj daruje nekaj. Vsakdo ki bode na kateri-koli način podpiral naše društvo, sme pre- pričán biti, da stori eminentno dobro delo. Odbor bode vestno ravnal s prejetimi prispevki in bode raz- delil prijeta darila le med tiste dijake, ki se učé pri- dno a so žalibože v sili in bedi. Znano je, da nam treba naraščaja v vseh strokah. Ako skrbimo za dobro vzgojeno mladino, skrbimo za boljšo bodoč- nost nam milega naroda. — Prečastiti blagi pod- piratelji naj blagovolijo pošiljati svoje prispevke: g. Fr. Železinger-ju, c. kr. prof. na II. drž. gimna- ziji v Gradcu. Zinzendorfgasse, št. 32. I. nadstr. v Gradcu.

Poljski gimnazij v Tešinu ni dobil pravice javnosti, dasiravno jo je bil obljubil minister baron Gautsch. Poljski listi postajajo nevoljni nad vlado. Poslanec Svježi je izstopil iz poljskega kluba, ker se je klub premalo potegnil za to stvar.

Zločin iz ljubezni. V Delnicah blizu Reke je neki mladenič ljubil najlepšo devojko v vasi i ona je ljubila njega. Ker pa so roditelji dekletovi nas- protovali zvezi, je mladenič sporazumno z dekle- tom, najprej zaklal ljubico, potem se obesil v bliž- njem gozdu. — Ker torej roditelji niso hoteli sreče ljubečih, imajo na vesti zdaj dva velika greha.

Tatvina na železnici. Na progi Trst-Dunaj je doslej neznaní tat ukradel početkom tega meseca iz poštne vreče 25 rekomandiranih pisem; v dveh so bili kuponi italijanske rente.

Kdo: ali Hrvat ali Italijan? Sedaj pa res ne vemo prav, kdo je pravi izumitelj brezžicnega br- zojava, je-li Hrvat Tesla ali pa Italijan Marconi. „Narodnemu listu“ piše njegov stalni sotrudnik John Smith iz Amerike: Nikola Tesla, rojen Hrvat, je največi elektrik vsega sveta. V kratkem postavi v javno porabo svojo iznajdbo, katera se sme po pravici imenovati največi izum človeka dosedaj na zemlji. Ta izum je aparat, s katerim se bode moglo brzojaviti in telefonovati okrog in okrog zemlje in sicer brez vsake žice. Za sedaj se zamore uporabiti to napravo z vspehom čez 20 milj daljave. Dosedaj Tesla še ni pokazal svoje iznajdbe občinstvu, pa da hoče to storiti v krat- kem.

„New York World“ od 7. t. m. prinaša sliko Tesle in zelo interesanten članek o tej iznajdbi iz peresa P. Garrett-a, ki je sam tudi velik elektrik. Članek pravi: Ves svet se mora čuditi Teslovi iz- najdbi. Z isto je možno brzojaviti 20 milj v da- ljavo brez žic, a da se popolniti tako, da doseže Antipode, (to je ljudstvo, ki žive onkraj zemske oblje. Op. ured.) In celó od zemlje oddaljeni sve- tovi niso izven dosega Teslove iznajdbe. Kajti moč električnega toka v tej iznajdbi se da nabrati tako, da — kakor pripoveduje Tesla sam — da bode lahko mogoče priti v dotiko s planetom Marsom, Jupitrom ali Saturnom. Prepričan sem o tem, kajti jaz sam sem dosegel na svoji podobni iznajdbi 800.000 vibracij v jedni sekundi, dočim jih dosega Tesla 50.000.000 v sekundi. V bodočem Vam ho- čem še nadalje poročati o tem čudu Tesline iz- najdbe“.

Ne da bi mogli dati prostora natančnejemu strokovnjaškemu popisu Teslinega izuma, moramo reči: ako je temu tako, je pač Hrvat Tesla izumitelj brezžicnega brzojava, a ne Italijan Mar- coní.

V blaženi Italiji! „Mattino“ je priobčil te dni daljši dopis iz Rima, iz katerega posnemljemo: Siva planjava med rekama Po in Reno obsega ve- liki del pokrajin Bologna in Ferrara. Tu pridelu-

